

Demokracia, spoločnosť a politika na medzivojnovom Slovensku

EDITORIAL

Cesta od deklarovania zásad demokracie k ich naplneniu v spoločnosti je behom na dlhé trate. Zhodnotiť jej úspešnosť alebo neúspešnosť možno zväčša s odstupom desaťročí a niekedy to trvá aj dlhšie. Inšpiratívnym príkladom takejto cesty bola dvadsaťročná existencia medzivojnovnej Československej republiky, ktorej prischlo označenie „ostrov demokracie“. V porovnaní s okolitými krajinami ním nepochybne aj bola. Ako každé budovateľské úsilie, aj prenášanie demokratických a republikánskych ideí do života spoločnosti aj tu narážalo na veľa problémov plynúcich z rôznorodých vnútropolitických i medzinárodných príčin. Ak rozmeníme na drobné veľkú a rozsiahlu tému vzťahu demokracia – spoločnosť – politika, dopracujeme sa k viacerým čiastkovým otázkam. Ako sa obyvateľstvo na Slovensku zžívalo s režimom parlamentnej demokracie, s budovaním občianskej spoločnosti? Ako reagovalo na prenikanie štruktúr politických strán do občianskej sféry? Čo signalizovali zásadné zmeny v republike na jeseň 1938 v stave demokracie?

Otázky súvisiace so stavom a osudom demokracie na Slovensku po prvej svetovej vojne si položili účastníci workshopu, zorganizovaného Oddelením novších dejín Historického ústavu SAV na začiatku októbra 2009.¹ K niektorým účastníkom podujatia sa pridali ďalší historici, ktorých zaujala táto problematika. Výsledkom je sumár nasledujúcich príspevkov rozdelených do rubriek *Štúdie* a *Rozhl'ady*, ktoré možno zaradiť do dvoch základných okruhov.

Prvý okruh sa zaoberá danou problematikou v širších prierezových či retrospektívnych súvislostiach vývoja na Slovensku. *Štúdie* otvára esej [Milana Zemka](#), v ktorej sa autor zamýšľa nad kľúčovými udalosťami po vzniku autonómie Slovenska a nad pádom parlamentnej demokracie na sklonku roka 1938. Z tohto východiska sa pristavuje pri javoch politického, spoločenského a verejného života v uplynulom dvadsaťročí.

---

¹ Podujatie sa uskutočnilo v rámci grantov: *Občianska spoločnosť na Slovensku počas 1. ČSR. (Vývoj na demokratickej báze a vonkajšie a vnútorné vplyvy demokratického, autoritatívneho a totalitného typu) a Premeny vzdelanosti a vzdelávania na Slovensku v rokoch 1918 – 1945 (úroveň vzdelanosti, politický, hospodársky, sociálny a kultúrny dosah vzdelania, osobnosti).*

